

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου
Επίκουρου Καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

Διαβάζοντας σέ διάφορα αίρετικά ἔντυπα τόν τρόπο, δυστυχῶς, πού κάποιοι συνάνθρωποί μας ἐγκατέλειψαν τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ γιά νά ἐνταχθοῦν σέ μιά αίρετική κίνηση, πολλές φορές διαπιστώνουμε, ἐκτός ἀπό τήν ἀπουσία γνώσης τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως, νά γίνεται λόγος καί γιά ἕνα ἄλλο φαινόμενο. Γιά τά ὄνειρα.

Στά πλαίσια τῆς διαδικασίας ἐνταξίης τους στόν αίρετικό χῶρο, συχνά κάνουν λόγο γιά μιά ξεχωριστή ἐμπειρία πού εἶχαν - ὅπως τή φανέρωση τοῦ Χριστοῦ στό ὄνειρό τους, τήν περιγραφή εἰδυλλιακῶν πνευματικῶν καταστάσεων καί ἄλλοτε τήν ἀποκάλυψη γεγονότων, πού προκαλοῦν φόβο καί ἀγωνία σέ ὄνειρα πού εἶδαν στόν ὕπνο τους. Τά ὄνειρα αὐτά ὅλοι τους τά θεώρησαν ὡς ἐμπειρική ἀπόδειξη τῆς θείας παρουσίας, ὡς ἐπιβράβευση καί ἐνίσχυση στόν νέο τρόπο ζωῆς τους, στόν αίρετικό δηλαδή χῶρο, σέ συνδυασμό μέ τή μόνιμη ψευδαίσθηση ὅτι ἐκεῖ γνώρισαν τόν Χριστό ἀληθινά.

Δέν θά σταθοῦμε στήν ἐπιστημονική ἐρμηνεία τῶν ὁνείρων. Θά σταθοῦμε σ' ἕνα ἄλλο βασικό καί θεμελιώδη παράγοντα. Στό ὅτι στίς αίρετικές κινήσεις δέν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα, πού νά μπορεῖ κάποιος νά διακρίνει τίς νόθευτες ἐμπειρίες ἀπό τίς γνήσιες καί τοῦτο γιάτί ἡ αἵρεση δέν ἔχει ὑγιή πνευματικά κριτήρια.

Ακατήχητοι, δυστυχῶς, προηγουμένως, ἄγευστοι πείρας καί ἀγῶνα πνευματικῆς ζωῆς, χωρίς ἐμπειρο πνευματικό ὁδηγό, οἱ πρόην Ὁρθόδοξοι δέν μποροῦν νά συνειδητοποιήσουν, ὅτι αὐτό τό ὁποῖο περιγράφουν ὡς μοναδική ἐμπειρία, τήν ὁποία ὁ Κύριος, ὑποτίθεται τούς ἔδειξε διά μέσου τῶν ὁνείρων, εἶναι κάτι τό πνευματικά ἐπικίνδυνο.

Ποῦ ἔγκειται αὐτός ὁ κίνδυνος; Στό ὅτι σύμφωνα μέ τήν Ἁγία Γραφή (Β' Κορ. 11, 14) καί σύμφωνα μέ τήν ἐμπειρία καί τήν πείρα τῶν Ἁγίων Νηπτικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας τῶν διαχρονικῶς ἀναντικατάστατων ἀπλανῶν ὁδηγῶν μας, τά ὄνειρα εἶναι χῶρος δράσης μεταμφιεζόμενης δαιμονικῆς παρουσίας.

Τό νά μή πλανηθεῖ δηλαδή ὁ ἄνθρωπος μέσω τῶν ὁνείρων, τό ἐπισημαίνει ἡ Ἁγία Γραφή ἤδη ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη. Διαβάζουμε στή Σοφία Σειράχ: «Τά ὄνειρα δίνουν φτερά στους ἀνόητους. (...) Ἀπό τό ἀκάθαρτο τί μπορεῖ νά καθαριστεῖ; αἱ ἀπό τό ψέμα νά ἀληθέψει; (...) Πολλούς τά ὄνειρα τούς παραπλάνησαν κι ὅσοι ἐλπίσανε σ' αὐτά διαψεύσθηκαν» (Σοφ. Σειράχ 34, 1-7).

Γι' αὐτό τό λόγο οἱ ἱεροί Πατέρες, γνωρίζοντας τόν κίνδυνο τῆς πλάνης, ὄχι μόνο συνιστοῦν νά μή δίνουμε προσοχή στά ὄνειρα, ἀλλά

θεωροῦν καί ὡς ἄξιο ἐπαίνου τόν Χριστιανό πού θά ἀρνηθεῖ νά ἀποδεχθεῖ τυχόν ὄνειρο μέ θεϊκή προέλευση. Ἡ ἀρνησή του νά τό ἐμπιστευθεῖ, δείχνει ἄνθρωπο πνευματικά ὠρимо πού εἶχε τήν προσοχή νά μή πλανηθεῖ.

Τήν ἀγιοπατερική Ὁρθόδοξη διδασκαλία τή συνοψίζει ἄριστα, ἐπικαλούμενος μάλιστα τήν ἐμπειρία τῶν πνευματικῶς πεπειραμένων (ὡς παρά τῶν ἐν πείρα γεγονότων ἠκούσαμεν) ὁ Ἅγιος Διάδοχος Φωτικῆς. Ἀναφέρει στό 38^ο κεφάλαιο τῶν Ἑκατό Γνωστικῶν Κεφαλαίων του: «**Ὅμως δύναται νά θεωρηθῆ μεγάλη ἀρετή τό νά μή δίδῃ σημασία κανεῖς στά ὄνειρα. Διότι τά ὄνειρα δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστον τά περισσότερα, ἀπό εἶδωλα τῶν λογισμῶν πού περιφέρονται ἐδῶ κι ἐκεῖ ἢ ὅπως εἶπα, φαντασίες, διά τῶν ὁποίων ἐμπαίζουσι τοὺς ἀνθρώπους οἱ δαίμονες. Ἐπομένως ἐάν δέν ἀποδεχθῶμεν κάποτε κάποιο ὄραμα πού θά σταλῆ σ' ἐμᾶς ἀπό τήν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, δέν θά ὀργισθῆ ἐναντίον μας, διότι τό ἀρνηθήκαμε, ὁ πολυπόθητος Κύριος Ἰησοῦς. Διότι γνωρίζει ὅτι αὐτό τό κάμνομεν ἀπό φόβον μήπως μᾶς ἀπατήσουν οἱ δαίμονες**» (Μετάφραση π. Θεοκλήτου Διονυσιάτου - ἔκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη).

Ὅλα τά ὄνειρα ἔχουν πειρασμική προέλευση; Ἡ Ἁγία Γραφή καί οἱ Πατέρες ἀπαντοῦν ὄχι. Ὑπάρχουν καί ὄνειρα πού προέρχονται ἀπό τόν Θεό. Τέτοια ὄνειρα π.χ. εἶναι τό ὄνειρο τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος (Ματθ. 1, 20), τό ὄνειρο τῶν Μάγων (Ματθ. 2, 12) καί τό ὄνειρο τῆς γυναίκας τοῦ Πιλάτου (Ματθ. 27, 19). Αὐτές τίς περιπτώσεις ἐπικαλοῦνται διάφοροι αἰρετικοί στίς συζητήσεις μαζί τους γιά νά δικαιολογήσουν τήν ἐμπιστοσύνη πού δείχνουν στά ὄνειρα, θεωρώντας ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ὅλα ἔχουν θεϊκή προέλευση.

Γιά τά ὄνειρα πού ἔχουν θεϊκή προέλευση κάνουν λόγο καί οἱ Ἅγιοι Πατέρες, οἱ ὁποῖοι ταυτοχρόνως περιγράφουν καί μερικά βασικά γνωρίσματά τους, πού στά πλαίσια τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνα ἀποτελοῦν καί κριτήρια ἀξιολόγησης καί προέλευσής τους (βλ. π.χ. Ἁγ. Διαδόχου Φωτικῆς, Κεφ. 36-37). Μποροῦν, δηλαδή, ἔτσι ὀρθῶς νά ἀξιολογήσουν ἂν εἶναι γνήσια ἢ νόθα αὐτή ἡ ἐμπειρία καί κατ' ἐπέκταση ἡ προέλευση αὐτῶν τῶν ὀνείρων.

Αὐτός ὅμως ὁ πνευματικός πλοῦτος, τά πνευματικά κριτήρια τῆς Νηπτικῆς ἀγιοπατερικῆς παραδόσεως, εἶναι ἀνύπαρκτος στόν χῶρο τῆς αἵρεσης. Αὐτό ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά ζοῦν μιά πλάνη σέ σχέση μέ τά ὄνειρα, ἀλλά καί νά προσπαθοῦν νά τήν ἐπιβεβαιώσουν ἐπικαλούμενοι τήν Ἁγία Γραφή!

Καί στήν ἔνσταση, πῶς μπορεῖ κάποιο ὄνειρο νά ἔχει δαιμονική προέλευση, ὅταν ὠρισμένες φορές ἐπιβεβαιώνεται, μᾶς ἀπαντᾷ μέ τήν χαρακτηριστική του ἀκρίβεια ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Κατά τόν ἱερό Πατέρα, οἱ δαίμονες προλέγουσι ἄλλοτε βλέποντες αὐτά πού γίνονται ἀπό μακριά καί ἄλλοτε στοχαζόμενοι. Γι' αὐτό πολλές φορές λένε ψέμματα ἐνῶ κάποιες φορές μέ τόν τρόπο αὐτό ἀληθεύουν. Καί ὡς ἐκ τούτου ποτέ δέν θά πρέπει νά τοὺς δίνουμε σημασία (Ἐκδοσις Ἀκριβῆς, 2, 4). Ἄν τυχόν ὁ ἄνθρωπος δείξει ἐμπιστοσύνη ἐπειδή συνέβη κάτι τό ὁποῖο ἐπαληθεύτηκε, ἀπλῶς, ὁ ἀντίδικος ἔχει καταφέρει νά ἀποσπάσει τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ

ἀνθρώπου καί ὡς ἐκ τούτου νά εἶναι πιά εὐκόλα χειραγωγήσιμος στήν πλάνη.

Νά λοιπόν, γιατί ποτέ οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί σύμφωνα μέ τήν παρακαταθήκη τῶν Ἁγίων Πατέρων, οὔτε πιστεύουν, οὔτε ἐμπιστεύονται τά ὄνειρα. Προέχει ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία καί ὄχι ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀθεράπευτου ἀπό τά πάθη ἀνθρώπου στή μεταπτωτική λειτουργία τῆς φαντασίας.